

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Առանձին Համարները 5 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյան խմբագրատան մը:

(Պատրաստողը գրվում են ուղղակի
Тифлис. Редакция „Мшак“)

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և Ծննդ օրերէն):

Հայաստանի ընդունվում է ամեն շաբաթ:

Հայաստանի ընդունվում է համար վճարում են
խաբանչիւր բառին 2 կոպեկ:

ԲՈՎԱՆԳԱՌՈՒԹԻՒՆ

Մի առաջարկութիւն. — Եւրոպին տեսնու-
թիւն. «Русский Бурьер» րազրի թղթակցու-
թիւնը, Նամակ Ալեքսանդրապոլից, Նամակ Մոս-
կովայից: Նամակ խմբագրին, Ներքին լուրեր. —
Արտաքին տեսնութիւն: «Толчок» րազրի
թղթակցութիւնը: Թիւրքիա: Էլզաս-Լոթարինգիա:
— «Մշակ» հեռագրիւններ: — Պայտարարութիւններ:
— Բանաւորական: Արեւելեան: Անդրկովկասի
ձկնորսութեան ճգնաժամը:

ՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Արազկերտցի գաղթականների
անուանով 1877 թվին հաւաքված
և մինչև այսօր Ալմիաձնի գան-
ձարանում պահված 17,000 ռուբ-
լու մասին քանի մի անգամ խոս-
վեցաւ մեր լրագրութեան մէջ:
Արազկերտի բացատրութիւն
պահանջեց Ալմիաձնից, թէ ինչ
իրաւունքով ինչ նպատակով է
պահել յիշեալ գումարը իր մօտ,
որ ժողովուրդը նուիրել էր իր
ժամանակին ալազկերտցի գաղ-
թականներին օգնելու համար:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՐԵՎԵԼԵԱՆ ԱՆԳՐԱԳՈՐԿԱՆ ԶԿՆԱՎԱՃԱՌՈՒ-
ԹԵԱՆ ԶԳՆԱՎԱՄԸ

Մարտի 18-ին Բարձրագոյն հաստատված կանո-
նադրութեան զօրութեամբ Արեւելեան Անգրիկոկա-
սի ջրերում գտնված ձկնորսարանները բաժին բա-
ժին կապալաւորութեան տալու համար մայիսի 16,
19 և 22-ին Բագու կատարված աճուրդները ու-
նայն թողեցին հասարակական ակնկալութիւնը:
Տեղական գլխաւոր վարչութիւնը տեսնելով աճու-
րդագործութեան ժամանակ ընդ որ ձկնորսական բա-
ժինների համար տրված գումարի անակնադի-
տակութիւնը, արքունի գանձարանի շահերի հա-
մար տնայարմար և քննակար համարելով չը հաս-
տատեց այդ աճուրդները, այլ նշանակեց նոր ա-
ճուրդ Թիֆլիսում ներկայ ամսույ 19-ին:

Յայտնի է, որ մինչև այժմ այդ բոլոր ձկնորսա-
րանները 1847 թվից սկսած միատեղ տրվում էին
մի մարդու կապալաւորութեամբ: Այս սկզբունքով
թէ և արքունի գանձարանը առանց որ և է ծախքի
և հոգացողութեան պահանջների ճշգրտմամբ մի քա-
նի հանգամանք վերցնում էին տեղւոյ վերին վար-
չութիւնը երկրի վրէջ այն հետեանքներէ, որ բըղ-
թում էին այս կարգից, որպէս չարքը և նրանց
առաջն առնել:

Գլխաւոր վարչութիւնը խնամածութիւնը իրա-
դրվեցաւ մարտի 18-ին Բարձրագոյն հաստատ-
ված կանոնադրութեամբ՝ որի հիման վրա, ինչպէս
ստացիոնը նշանակված էին Բագուի մայիսի աճուրդ-
ները:
Թէ և նորոգ հաստատվելու կանոնադրութեան և
ձկնորսական միջնադասութեան օրհանի հա-
մար վաղուց տարածվել էր հասարակութեան
մէջ, բայց որովհետեւ մի այսպիսի ծանրակշիւ հարց
վճարելու համար կարեւոր եղած սկզբնական հետա-
դարութիւնը և կանոնադրութեան խմբագրութիւնը
կատարվում էր դիւանական խորհրդաւոր վարա-

Արազկերտի լուրերից յետոյ վեր-
ջապէս «Արարատ» ամսագիրը պա-
տասխանեց, թէ Վ. Զ. Հայրա-
պետի կարգադրութեամբ յիշեալ
գումարով գնվել են արժէթղթեր
(ո՞ւմ անունով. — յայտնի չէ) և այդ
թղթերի տոկոսով պիտի հիմնվի
և կառավարվի Արազկերտի գա-
ւառում մի դպրոց:

Դպրոցի մասին մենք դեռ ոչ-
ինչ չը գիտենք, արդեօք գոյու-
թիւն ունի նա, թէ ոչ: Մեզ
միայն յայտնի են Ռուսաստանի
արժէթղթերի տոկոսները 17,000
րուբլին չէ կարող մի այնքան նը-
շանաւոր տոկոս բերել, որով կա-
րելի լինէր հիմնել պահպանել մի
փոքր ի շատե օրինաւոր դպրոց:

Եթէ Ալմիաձնի դիտաւորու-
թիւնը անկեղծ է, եթէ նա իս-
կապէս ցանկանում է այդ գու-
մարը իր բարեգործական նպա-
տակի համեմատ գործադրել մենք

խորհուրդ կը տայինք այդ փողե-
րով գնել թիւրքաց Հայաստա-
նում մի կտոր հող և յատկացնել
Արազկերտի գաւառում կազմվե-
լու դպրոցին:

Մենք հաստատ աղբիւրներից
գիտենք, որ Թիւրքաց Հայաս-
տանում այժմ հողերը ամենաշն-
չին գներով են վաճառվում:
Մի կողմից անցեալ ձմեռվայ
սարսափելի սովը այն աստիճան
չքաւորութեան մէջ ձգեց քրդե-
րին, որ նրանք սկսել են իրանց
հողերը խիստ ստոր գներով վա-
ճառել, միւս կողմից, քրդերը լը-
սում են այժմեան դիւանագիտա-
կան բանակցութիւնները Հա-
յաստանի մասին, նրանք զգում
են, որ իրանց դարը շուտով անց-
նելու է և այս պատճառով սաս-
տիկ երկրիւրի մէջ են: Նրանք
հասկանում են՝ եթէ Հայաստա-
նին որ և իցէ կերպով ազատու-

թիւն կը տրվի, եթէ Հայ մարդը
մահմետականի հաւատար իրա-
ւունքներ կը ստանայ, — այն ժա-
մանակ քուրդը, յափշտակութիւ-
նով և հարստահարութիւնով ապ-
րող քուրդը, իր նշանակութիւնը
կը կորցնէ:

Քրդերի դէրէքները, չէյ-
խերը, ցեղապետները, օգուտ քա-
ղելով Թիւրքիայի ներդաւաճու-
թիւնից, բռնութեամբ ձեռք էին
բերել ընդարձակ հողեր, գիւղեր,
ազարակներ, արօտատեղիներ, ու-
րոնք առաջ պատկանում էին հա-
յերին: Դամանակը և հնութիւնը
դարձրել էին յափշտակված կա-
լուածները նրանց սեպհականու-
թիւն: Այժմ պատրաստ են բո-
լորը վաճառել նոյն իսկ հայերին,
որոնց ձեռքով ստրկաբար մշակել
էին տալիս այդ հողերը, արդիւն-
քը իրանք էին վայելում իսկ հա-
յերին թողնում էին սոված:

հաւաքելու և նրանց ներգաղթելու գետեղելու ժա-
մանակ՝ բարձի թողի էին առնված այնպիսի պարա-
գաներ, որոնց վրա գլխաւորապէս ուշադրութիւն
դարձնելու անհրաժեշտ կարգը միտ զգալի էր
եղած, եթէ ցանկալի էր որ ձկնաց առատութիւնը
կուր գետի ջրեղջիւր (бассейн) և սրանով գան-
ձարանի արդիւնքը ոչ միայն հաստատ մնար, այլ
աստիճանաբար մեծանար, ընդհանրապէս նկատի
առնված են այնպիսի աւելորդ պարագաներ ձեա-
ւորական (формальность) արագութեամբ, որոնք
արհեստական և վաճառականական նկատմամբ մեծ
անյարմարութիւններ և դժգոհութեան անդադար
աղբիւր լինելով, սահմանափակում են ձկնորսական
բաժնատէրների արհեստական (промышленный) ա-
զատութիւնը: Սրանք և սրանց նման տաճ պա-
րագաները բնականաբար պիտի ճնշէին արքունի
գանձարանի եկամուտի աճման վրա, — եկամուտի,
որ առանց սրա պիտի անչափ օսկաւանար, քանի
որ նոր կանոնադրութեան զօրութեամբ, ձկան
որսը արգելվում է զարման գնացքի, ուրիմ ա-
մենամեծ առատութեան ժամանակ:

Եթէ մեր ձկնորսական արհեստի գործը հետա-
գոյգլէր առանց նախադիւրս զաղափարի և նա-
խապաշարման, sine ira, et studio, ինչպէս ասվում
է, քննվէր կուր գետի յատկութիւնները ամենա-
կերպ և ամենաճիշտ երկար աշխատութեամբ, այն
ժամանակ գործի ելքը այսպէս լինելու դրական
եղանակցութիւնը կարելի էր անել: Այս գործի
ելքը կեանքի խոսքով կարծես լրացաւ. veni,
vidi, vici, ի հարկէ թղթով:

Բագու եղած աճուրդները կենդանի ապացոյց
են, թէ որքան միամիտ հաւատացեալների հաւա-
քը գորատը էր և կիսապաշտօնական վիճակա-
գիրների եղբարեկցութիւնը հիմնաւոր: Այս ա-
ճուրդների ժամանակ ստացված գումարը ոչ միայն
չնչին էր մինչև անգամ հոգաբարձական կառավա-
րութեան (опека при промыслов) ստացված
արդիւնքից, մինչև անգամ աճուրդ մտնող
ներքին թիւր ոչինչ էր: Բոժի-Պրոսկու անուն ձկնոր-
սարանական բաժնի դրված գումարը, ամօթ է ա-
սել, 21,000-ից աւել չեղաւ, մինչդեռ այս ձկնոր-
սարանը աշխարհիս վրա իր հաւատար և համեմա-
տը չունի: Մինչև այժմ այս ձկնարանն էր, որ
ձածկում էր կապալաւորութեան ահալին գումարի
(405,000 ռ.) 2/3 մասը և գլխաւոր ծախսերը: Թող-

նում եմ յիշել, որ այս աճուրդների ժամանակ
նոր կանոնադրութեան խմբագրի և մի ուրիշի ցան-
կութիւնը անկատար մնաց. — Ռուսաստանից, Աստ-
րախանից ոչ մի առու ձկնորսագործ չերկաց, այլ
կրկին գլխաւորապէս հայոց ձեռք մնաց այս գոր-
ծը: Գլխաւոր բաժնիները մնացին հայոց ձեռքը:
Այնպէս, Ե. Փոլոզնով, Տէր-Միքայէլեան, Կալաշնիկ և
այլն:

Աճուրդված ձկնորսական բաժնիներից գոյացած
գումարը 130,000-ին չը հասաւ, — մի գումար, որից
գանձարանը պարտական է միսկը Բարձրագոյն
հրամանի համեմատ 48,400 ռ. (առանց անակնկալ
ծախսերի) նորոգ կազմված ձկնորսական վարչու-
թեան վրա:

Հաստատ կարելի է ասել՝ որ եթէ նոր կարգա-
դրութեան խմբագրութիւնը իր հետադարձութեան
ժամանակ ունենար առաւել ճիշդ վիճակագրա-
կան տեղեկութիւն (տես Кавк. кал., 1879 թ.
պ. Դավրովի յօդուածը VII մասը), իմացվէր
կուր գետի ներքին գնացքի (низовье) բնական
յատկութիւնները, որի տիրապետող անչափ պի-
տի իշխէ մեր երկրի ձկնորսական անուտորի
վրա, առանց որ և է ջրապատնէշ (заводня) ան-
սահման իշխանութեամբ: համազգէր, որ գործնա-
կանապէս անկարելի է հնարաւոր անել հարեան
բաժնատէրներին մէջ պաշտօնապէս պահանջված
միարանութեան կամ ընկերութեան արգելք և
վերջապէս մտածվէր, որ վաղաքի ձկնորսութեան
պայմանները կուր գետի ձկնորսականներին ան-
յարմար և անօգուտ էին, — այն ժամանակ մենք
ակնատեսն չէինք լինելու այն անհիմնութեան,
որի ապացոյցը տեսանք Բագուի աճուրդների ժա-
մանակ:

Մի ուրիշ յօդուածով մենք կախատենք ջննու-
թեան ենթարկել թէ որքան հիմնաւոր են պ.
Դավրովի վիճակագրութեան դասադրութիւնը
կամ թէ որքան ճշմարտութեան մօտ են այդ տե-
ղեկութիւնները: Այս համարում ենք մեր պարագը
դէպի մեր հայերը քանի որ տակաւին այս գործը
նոցա ձեռքը պիտի գտնվի, ուրիմ քանի որ նո-
ցա հարկաւոր է լուրջ և հաստատ կարծիք ու
տեղեկութիւն ունենալ այս օգտաւէտ գործը
արդարութեամբ և իմաստութեամբ վարելու հա-
մար:

Բոժի-Պրոսկու Լլարման

Այժմ բոլորը հասկանում են, որ այդ բոլոր բարբարոսութիւններն վերջ կը տրվի: Այսինքն, երկրագործութեան անընդունակ բուրգը այլ ևս չը պիտի կարողանայ իր հողերից շահիկել — և այս պատճառով շտապում են, զեռ Հաստանում վերանորոգութիւններ չը մտած, իրանց հողերը փոխարինել փողի հետ, վախենալով մի գուցէ նոր օրէնքը, նոր իրաւունքը խլէր նրանց ձեռքից այն, ինչ որ ապօրինի կերպով տիրացել էին:

Ամեն մի հայ կապիտալիստ կարող է վերջիշեալ հանգամանքներից օգուտ քաղել: Բայց մենք դառնում ենք զէպի Աշմիածինը: — Աշմիածինը, եթէ արդարեւ դիտաւորութիւն ունի ալաշկերտացի անունով հաւաքած գումարը նուիրատուների բարեգործական նպատակին ծառայեցնել, և ոչ թէ զանազան երևակայական խտտումներով պահել իր գանձարանում, — Աշմիածինը պիտի շտապէ Ալաշկերտի գաւառում գնել մի հող և յատկացնել այնտեղ նոր հիմնադրու դպրոցին:

Աշմիածնում այժմ պահված է 17,000 ռուբլի ալաշկերտացի պատկանող գումարը, այդ գումարով կարելի է գնել մի ընդարձակ երկիր, որ հեռու է Ալաշկերտի գաւառից: Մենք ցոյց կը տանք այդ երկիրը. դա Արաղայի լայնատարած դաշտն է իր ջրաւէտ, արգաւանդ հողերով, խոտաւէտ լեռներով, վերջապէս մի հարուստ երկիր, ուր բնութիւնը ամեն ինչ պատրաստ ունի մարդկային տնտեսութեան համար: Այդ դաշտի վրա մի ժամանակ կային մօտ 500 հայոց գիւղեր, այժմ մնացած է բոլորովին ամայի, թիւրքաց բարբարոսութեան պատճառով գիւղերի հետքերն են մնացել միայն, ամբողջ տարածութիւնը ներկայացնում է մի տխուր անպատ:

Մենք գիտենք, որ այդ դաշտը գնահատված էր 20,000 ռուբլով, իսկ առնույ չը լինելու պատճառով, այժմ կարելի է աւելի պակասով գնել: Ալաշկերտացի 17,000 ռուբլին մէր կարծիքով բաւական կը լինի: Թող Աշմիածինը այդ գումարը ուղարկէ սրբ. Ներսէս պատրիարքին, որ նա յանձնէ Ա. Պօլսի «Միացեալ ընկերութեանը», այդ ընկերութիւնը, որ արդէն Ալաշկերտում դպրոց ունի, պէտք եղած կարգադրութիւնները կանէ յիշեալ դաշտը Ալաշ-

կերտի դպրոցի անունով գնելու համար:

Մենք յուսով ենք, որ Աշմիածինը այնքան խոհեմ կը լինի, որ կը հասկանայ այդ առաջարկութեան կարևորութիւնը. — այսպիսով նա մի կողմից կը խրախուսէ նորակալք ընկերութեանը, որ թիւրքաց Հայաստանի մանուկների կրթութեան համար մեծ ապագայ է խոստանում, մի կողմից կապահովէ Ալաշկերտի մէջ հիմնված դպրոցի գոյութիւնը մի հարուստ և արդիւնաբեր կալուածքով: Տեսնենք....

Յ. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«РУССКІЙ КУРЬЕРЪ» ԼՐԱԳՐԻ ԹՂԹԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

«Русск. Курьеръ» լրագրի մէջ կորցում ենք հետեւել թղթակցութիւնը: Գիտակցից, Պայտաւայի Նահանգից:

Ձեր լրագրի մէջ արտատպված էր «Голосъ»-ի մի լուրը այն անբաւականութիւնների մասին, որ ծագեցին գիւղական բնակիչների և Կարմիր Սաչի բաժնի անդամների մէջ, որոնք պատերազմում էին դիվանդակի հետ: Այդ լուրը վերաբերում էր և այն ազդեցութեանը, որ Վերկուրուդիլսկի վանքի կոյսերը ունեցան բնակիչների վրա: Այդ անբաւականութիւնները հետեւել կերպով կատարվեցան: Պալիս է վանքը Գիւրկովի խաւարից: Մի քանի ձիաւորներ, զիւղական մեքենաներ, դատարանի և տնտեսականների հետ: Պատարագից յետոյ խալարալիկը ժողովուրդին քարոզում է: Իր ծառով նա մեկնեց գիւղերից: Գիւղացիները զեղչեցին իրենց զեղչեցին նպատակը և համարում էր նրանց սանիտարներին չընդգրկմանը: Յետոյ նա գիտում է կոյսերին և յանդիմանում է նրանց այն վնասակար ազդեցութեան համար, որ նրանք զործում են ժողովրդի վրա: Կոյսերին պատժելու համար խալարալիկը յայտնեց, որ վանքը իսկույն կը ծխի: Գիւղացիները դանդաղում էին, որ տնտեսականները իրանց զործածած միջոցներով փչացնում են նրանց հազուադէպ: Խալարալիկը յայտնեց, որ այդ բանը այլ ևս չի կրկնվի, բայց կանայք (բարաներ) և կոյսերը սկսեցին բարձր ձայնով լաց լինել: Ակամեցաւ աղմուկ: Ամբոխը ողորկեց: Մինչև սանիտարները ծրարում էին մայրաքաղաքի խուցը, ամբոխից մի քանիսը դադանալներ ձեռք բերին: Այդ տեղ գոյժը վերջացնելուց յետոյ սանիտարները զանազապէս սենեակը ուղեորվեցին, որ փակված էր: Խալարալիկը հրամայեց կողպեքը կոտրել. ամբոխը առաջ եկաւ և յայտնեց, որ չէ թող տալ: Կանայք առաջ եկան և երբ մի ձիաւոր ժոռնցաւ զրանը, մի առողջ ծակով կին նրան այնպիսի տպուկ տուեց, որ նա գործից դրան առաջ: Խալարալիկը հրամայեց յետ կանգնել և փորձեց համոզել ժողովուրդին: Բոկայն սարսափելի աղմուկ բարձրացաւ: Զիւղուրները երկրորդ անգամ յարձակվեցան դրան. վրա, բայց անաջող, փորձեցին հրդեհաշէջ խողովակ զործարկել, բայց նրանց այնպէս յետ մղեցին, որ խալարալիկը ստիպված էր յետ փախչել: Արեւելի գանդակները տալ: Ամբոխը շտապում էր նոր եկողներով. այնպէս որ վանքի պարիսպների մէջ չէր տեղադրվում: Մեկը և դատարանները ստիպված էին ծածկել իրանց նշան-

ները, և որոնց տեսնելով ամբոխը աւելի էլ գալարանում էր: Կոյսերը և կանայք կամեաւում էին դուրս գալ, որ կարողանան լաւ պատմել «անհասարակներին»:

Խալարալիկը իր ուղեկիցներով շտապով յետ քաշվեց: Զայրացած ամբոխը և կոյսերը նրանց հաղածում էին, իսկ նրանցից մէկը, վերջնական հրդեհաշէջ խողովակը, սկսեց փախչել: Զորքերը մէջքին ջուր տնկել: Այդ ժամանակ կատարեալ փախուստ էր: Ար կողմը պատահում էր փախուսում էին: Զիւղուրները սանիտարներին ամբողջ էին կապված, մինչև որ նրանց բաց անելը ձիաւորները լաւ ծեծվեցան: Այդ տխուր անցքը երկի չի մնայ առանց դատարանական ըննութեան: Դռնեալ լուր է տարածված, որ կոյսերից մի քանիսը կալանաւորված են:

ՆԱՄԱԿ ԱՆԷՔՈՒՆԴՐՈՒՄԻՅ

Օգոստոսի 19

Զարմանալի է ալեքսանդրապոլսոց գործունեությունը. շատ խառն, շատ դատում, բայց ինչ են շինում: Թողած սոցա անցեալ գործունեությունը ներկայի դիտելը:

Ինչպէս յայտնի է թանգուլիան պատճառներից մէկն էլ ամբողջ երկրորդ կամ երրորդ ձեռք գնել է: Այս բանը, երկր, հասկացանք բոլորն էլ և շատ խոսելուց յետ, հարցը հասաւ մինչև քաղաքի թաղապետաց խորհուրդը, որը և կանոն հանեց թէ ոչ մի վաճառող իրաւունք չունի մինչև ճաշ օր և է կենսական պիտոյից վերաբերեալ վաճառ գնել հրապարակի վրա ծախելու համար, այլ ճաշից յետոյ միայն: Բայց այս կանոնի թէև օգտաւէտ լինելով մենք որ գիտենք, երբեք չէր պահվում և քաղաքացին աչքի առաջ տեսնելով զեղծութիւնը, չէր զանգատում ուր հարկն է, և կանոնը մեռաւ տաւ էր մնում: Վերջապէս թանգուլիան նուազելու տեղ աւելի սաստկանալով ստիպեց թաղապետներին խորհել. կանոնին հակառակ հողի բնութեցին մի ամսով, բայց կարելի է արդեօք յուսալ, թէ արժանութիւն կը լինի գործող, մինչ քաղաքացին համարեալ դիտարկելու պատճառ ժամանակ է փնտրում հակառակ գործելու: Արդի ժամանակ է և միջազգայնաբար լցվում են բազար, առնողներին նեղացնում (խօսքերով), ծախողներին ճաշից յետոյ լինելով վաճառում յուսացնում և եթէ հակողներն հեռի եղան առնում ինչպէս պատահի (թանգ կանոնը թանգ կը ծախենք կը), Գարի, ածուխ և այլ մթերքներ ծախողները ևս պակաս չեն մնում. հրապարակի այս գործունեությունը քիչ չէր հրապարակեց զուրս, քաղաքի մէջ և ճանապարհների վրա ևս, ինչպէս պատահի, առնում են և չեն թողում ամբողջ հրապարակ իսկ հասնի: Հարցնում են. եղբայր, ինչու համար ես այդպէս անում, չէ որ ինչքան էլ առնելու լինեն շատ կը մնայ և ճաշից յետ ուղած գնովը կարող կը լինեն առնել, որով թէ դու կրկին կը չահվես և թէ ամանութիւն կը լինի: Եւ չէ, կը պատասխանէ մի քանիսը: Գողթը կենդի կոր. քանիմ կոպէկ է մեզի քեզ տաք, յամեն ինչ մեզին առնիք. մենք էլ էտով կապրենք կը: Արդ այսպիսուն ինչպէս հասկացնես, թէ ամենքն էլ քիչ պէս ապրել են ուղում, թէ դու միջոց ես ուղում թանգ ծախել: Թիւն էլ ալիւր կը կամենայ, երրորդը ամբողջ ածուխը, իւղը, դարձի, վերջը ամեն ինչ:

Այս ամենն անում էք, պարոններ, և դեռ յոյս էլ ունէք թէ երբ և ինչ արժանութիւն կը լինի, վերականգնու ընտրելով կամ զանազան կանոններ գնելով:

Ձեռք վերականգնու ևս ձեռք չեն և խալ եր համար բաներ կանեն, բայց յայտնաւ աւանտը լինել չեն կարող, մանաւանդ գործատէր մարդիկ են, այս թանգ տարին նրաք ևս պիտի ապրեն, ուրեմն և իրանց գործը թողած. միշտ ձեր կանոնին հակի չեն կարող:

Կանոնը դեռ նոր գրած: Կարծես զեղծութիւն են լինում, վաղը, միւս օր առաւել վատ չի լինի. ինչու չէք բողբոջել վերահասում լինում, ինչու վերականգնուց թուլութիւնը կամ մէկի միւսի անկանոնութիւնը տեսնելու չէք խոսում: Կէք պահանջում որոնելից հարկն և բաւականութիւն և պատիժ յանցաւորին: Վերջապէս, կըլարք ալեքսանդրապոլսի, ձեզ խորհուրդս այս է, ձեր շահը փնտռեցէք և այնքան ևս մի մտածաք: Մանաւանդ, արհեստագործներ, արհեստները թողած մի գիւղացի մանրալաւանութեան կամ մրգավաճառութեան, որի հետևանքը բոլորից էլ մնան է և ա-

ռուստրի պակասութիւնը: Մի քիչ մտածեցէք, այդչափ վաճառողներից կարող կը լինեն բաւական լինել իր գնող այս գաւառի բնակիչները, Պատկարացնէ անցաւ, սպառող քիչ կայ և վաճառող քիչ է պէտք: Բայց թէ ապրել էք ուղում, ոչ թէ ուրիշի վրա բնա լինելով պիտի ապրիք, այլ ձեր աշխատանքի վարձն առնելով: Բայց երբ չէք աշխատում աւելորդ չէ ձեր կենսքը:

Կանոնը չեղած ժամանակ էլ վատ էլիք կանեն, կըլար կրկին նորն էք, խելքի եկէք, կանոնաւոր գործի ձեռք գրակէք:

Յ. Պ.

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՎԱՅԻՅ

Օգոստոսի 19

Ուղարկելով ձեզ քսան և չորս ր., որը հանգանակութեամբ ժողովցի, այստեղ յօգուտ վանքի սովատանջների, խնարհաբար խնդրեմ հասցնել ուր հարկն է և ապրել ձեր պատուական լրագրի էջերում նուիրատուների անունները:

В. Александровская 3 р., 2. Անդրիանով 3 р., 3. Զահրար Մելիք-Փարսադանեան 3 р., А. Макаров 1 р., А. 1 р., 1. 3 р., М. 2 р., В. 1 р., К. 50 4., X. 50 4., КОНДРАТОВ 1 р., Ոմն 1 р., Е. Р. 2 р.: Ընդամենը 24 р., փոստի ծախսը ինձ վրա հաշուելով:

Զարմայր Անդրիանով

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՎԱՅԻՅ

Գանձակ, 24 օգոստոսի

Երբ որ և ինչ լրագրում երևում է Գանձակից մի անստորագրի կամ միայն տառերով ստորագրված նամակ, վերաբերվող հասարակական գործերի և օրանց ղեկավարներին, այս վերջինները հետաքրքրվում են ոչ թէ նամակի բովանդակութեամբ և դարձնում ուշադրութիւն այն ճշմարիտ նկատողութիւնների և պահանջների վրա, որոնք արտայայտված են նամակի մէջ, այլ նրանք կարծում են միայն նրանով, որ լուսնան վերջ ինչպիսի տեսակ նամակի գրողի ու լինելը, կարծում են անհիմն և երևակայական կարծիքներ և դատողություններ այս կամ այն պարտնի մասին, այն առողջ լոգիկայի հիման վրա, որ նամակը կրում է այս կամ այն տառերի ստորագրութիւնը:

Ասածս հաստատելու համար պիտի ասեմ, որ այս օրից երբ ՄՄՀ-ի լրագրի 131 № ստացվեցաւ տպուկ, ևս դաւաջ հեղինակ այն նամակի, որ վերաբերում էր Գանձակում կազմված «Զորքերի կոմիտեին» և արա անդամների գործունեութեանը այն հիման վրա, որ նամակի տակի տառերը իմ անունն և ազգանունն զիւստատեան են: Աւելորդ եմ համարում երկար խօսել այն մասին, թէ որքան հիմնաւոր և լոգիկական է մի քանի պարոնների այս տեսակ հողմային կարծիքը և երկրակացութիւնը և որքան ծիծաղելի են նրանց խորատուները: Այլ կասեմ այսքան, որ թող նրաք չը գրավեն որ և ինչ նամակագրի անունով, այլ առանձին ուշադրութիւն դարձնեն գործի էությունը և նշանակութեան վրա, աշխատեն նրանց առաջադիմութեան վրա և պարտ ու պատշաճ կատարելու մասին: Խնդրում եմ ձեզ, պ. խմբագիր, համարտութիւնը լսո հանելու, որով կը պարզվի այն պարոնների խնայական միջոցները, որ մոլորված է Ա. Հ. տառերով, հրապարակաւ յայտնէք ձեր լրագրի միջոցով, որ այն Ա. Հ. ստորագրված նամակի հեղինակը ես չեմ:

Արտ. Համապիւր

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիւրակը ԹԻՖԼԻՍԻՄ կազմէ: Կազմողները: Մ. Զուրաբով, Լ. Բարսեղյան, Լ. Բարսեղյան, Լ. Բարսեղյան:

«Русский Инвалид» լրագիրը հարգողներ է որ Գարսի Նահանգի Արդարների գաւառագետ, յայտնի լրագրիչին հրատարակէ և պիտական ծառայութիւնից:

«Մշակին» կարելի է գրվել սեպտեմբեր ամսից 4 ամսով, հոկտեմբերից 3 ամսով, նոյեմբերից 2 ամսով և դեկտեմբերից 1 ամսով: Ինչինչ կաշնվոր ամիս եկող 1881 թվի ամսական ամսագրով:

ԳԻՒԼԵԱՆԻՅ հաղորդում են: Զարիւյս գիւղի անտառի պօլիտիկի (անտառապետի օգնականը) հրացան արձակելով, վերադառնալ է երկուսը: Կարծես պիտի վրայենք, Այս վարժանքի պատճառը Մ-

նա մ է այն, որ պոլիտիկական կամեքում է սպառնալիքներ տանել անտառային մաս, նրանք հակառակում են, և ուստի հրապարակում են, որ պատասխանական քննություն է սկսվել:

Մեզ հաղորդում են Պիլիպպինյան թե՛ Հաղա-
փոր կոչված գիտի մաս գտնվող Մալապույ վանքի
վանահայր Գրիգոր վարդապետը անհետացել է:
Երան օրից առկա էր լինի, որ այլ ևս չէ երևում:
Վանքի արժանիքները և թանկագին իրերը
ներք կողոպտված են: Ոմանք կարծում են, զբոսիչ
եկած առաքելների գործ է, իսկ ոմանք մտածում
են, գուցե հայր սուրբը իր հետ է տարել իրե-
րը:

ՇՈՒՇՈՒՅ մեզ հաղորդում են, անգղային նոր
գաղափարներ իշխ. Նախագիծ է այցելել զանազան
գիտեր, և եթե հոգի նշանաւոր առաքելներից
կալանաւորելով, բանտարկեց: Այժմ փոքր ինչ
կարողություն է տիրում գործիքները, սպա-
նությունները առժամանակ դադարած են:

«Новое Время» լրագիրը լսել է, որ Ս. Պետեր-
բուրգի կանանց քաղաքացիները կարծում են, թե
գոնիկությունն ժամանակ չկապած է չը պահան-
ջել մանող օրիորդներից սնային ուսուցչուհիների
վկայագրերը, կամ իրական գիտնականի արկածի
վկայականներ, որոնք մի տարրից ճիշտ չը լինեն:

«Новости» լրագիրը հաղորդում է որ օգոստոսի
30-ին սպասվում են բարձր կառավարական շնոր-
հանքում նշանաւոր փոփոխություններ, որոնք
կը վերաբերեն արդարադատության, զինուորա-
կան և պալատի մինիստրություններին: Նոյն լրա-
գիրը լսել է որ տպագրական գործերի զինուոր
վարչությունը վերցվելու է: Այսուհետև որ Նորին
կայսերական Սեծութեան կանցլերիայի երկրորդ
բաժնի նոյնպէս վերցվելու է:

«Новое Время» լրագիրը լսում է որ կառավա-
րությունը, աչքի առաջն առնելով Ռուսաստանի
այլ և այլ երկրների զանազան կլիմայական պայ-
մանները, դիտարկություն ունի սահմանադրու-
թյունների ուսումնարանական վարչություններին
իշխող տալ իրանց հայեցողության համեմատ երկա-
րացնել ամառվայ արձակուրդները իրան իշխանու-
թեանը յանձնված դպրոցների մէջ:

ՎՈՒՐԱՅՈՒՅ մեզ հրում են, թե պ. պ. Ն. Բա-
ղամբուրով և Հ. Աբրահամով նոյն քաղաքում
հողգնահատվել են հետքած յոգուտ Վանի
օդակայանը, և իրանց խոստման հակառակ, առ-
կալին հաշիւ չը ներկայացրին հասարակությանը,
իսկ որքան հաւանքներ և ուր ուղարկեցին փողե-
րը: Խնդրում են, որ յիշեալ պարտքները բաւա-
կանութիւն տան նուիրատուների հարցափորու-
թեանը:

ՆԵՐՍԻՍԻՅ մեզ հրում են, թե պ. Վ. Բաբա-
յանից, Պետկին երեկոյ խմբագիրը, մի օր
հասարակաց գրասրահի այցելու, ահագին բազ-
մութիւն իր շուրջը հաւաքած, մեծ ուրախու-
թեամբ պատմում էր նրանց թե՛ «Մալա» լրա-
գրի հրատարակութիւնը խափանված է, և բացա-
րում էր պատճառները: Հաւատարմութեամբ երբ
Բաբայանիանցին, որ այդ երեկոյան մի ինք-
նախաբեութիւն է, եթէ աշխարհի բոլոր լրա-
գիրները խափանվելու լինեն, «Պետկին» դարձեալ
չի կարողացել:

ՄԵԶ հրում են ՇՈՒՇՈՒՅ, քաղաքի շրջակայ
գիւղացիները, ներկայ տարվայ ձմեռը, հացի թան-
ցութեան ժամանակ, իրանց ունեցած ցորենը
լաւ գնելով վաճառելով, հարստացան: Այժմ նոյն
յոյնով, աչ միայն իրանց հաւանքների բերքը չեն
վաճառում, այլ սկսել են մի տեսակ չաւ չի ու-
թիւն անել, արգելել, որ քաղաքը ցորենի տա-
նեն, որովհետեւ իրանք առնում են և պահում ամ-
բարեկրում թանկ գնով վաճառելու նպատակով:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Голосъ» ԼՐԱԳՐԻ ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՒՆԸ

Գիտերից «Голосъ» լրագիրը հրում են
հետևյալը:
Երբոր մի անգլիական հիւպատոս պ. Տրոտ-
տը հրաւիրվեցաւ այստեղի հիւպատոս պ.
Վ. խմբագրի այցելել Գիտերից: Պ. Տրոտտը
հայերը ծանապարհին մեծ ցոյցերով էին
հանդիպում: Նրան ուղկցում էր ստուրի-
նը:

Գիտերի և ազգայնական թեան արամադրու-
թեան հետ լաւ ծանօթ մի հայ վարդապետ:
Անգլիական հիւպատոսը իր հետ բուսական
շատ ոսկիներ էր վերցրել, որոնց հայ բուսա-
մանությունները այցելելու ժամանակ նա բաժա-
նում էր երկխոսելով, ասելով: «Սոփիստիկ»,
երկխոսելով, հաւատարմութեամբ եղև, որ Անգլիան
ձեռք անաւարտան չի թողնի: Սոփիստիկ ժամա-
նակ, որ դեռ այժմ էլ զգալի է Գիտերիցի
վկայելու մէջ, անգլիացիները բուսական մեծ
օգնութիւն էին հասցնում ազգայնականութեա-
նը, որի հիացումը անգլիացիներով շատ հա-
կանալի է:

Ռուս մանուկները արդէն քիւրդերի մէջ
սարբի վրա էլ կան, իսկ քիւրդերը ուր-
խութեամբ յանձնում են իրանց երեխաներին
հայ ուսուցիչներին: Առհասարակ Գիտերիցի
վկայելու միջոցով է ապագայում բաւա-
կան նշանաւոր դեր խաղալ: Այդ նախագի-
մէջ գրեթէ բոլորովին չը կայ թիւրք տարրը:
այստեղ ապրում են միայն հայերը և քիւր-
դերը, որոնք միմեանց հետ կապված են
ցեղական բարեկամութեամբ և ընդհանուր
աւանդութիւններով: Հայերը նշանաւոր մեծա-
մասնութիւն են կազմում: Մի անգլիական
միսիոներ հաստատվում էր ինձ, որ այդ
ամբողջ երկիրը հեշտութեամբ կարելի է
հանգստացնել, եթէ թիւրք փաշաները փո-
խարինքներ ընտրված ներկայացուցիչներով,
որովհետեւ փաշաները բարձր կառավարու-
թեան տուած հրամանները համեմատ աշ-
խատում են անդադար անբաւականութիւն-
ներ պահանջել պանդան ցեղերի մէջ:

Գիտերիցի վկայելու մէջ մեծ քանակու-
թեամբ մետքս է ստացվում, որի արդիւնա-
բերութիւնը հայտնիների բացառական պա-
րագմունքն է: Ամենամանջող և մինչև ան-
գամ անհանգստացող պայմաններով շրջա-
պտուած հայտնիները մեծ ծաղկում
թեամբ ինքնուրոյն ձևերի մեքենաներով զոր-
ծում են ամեն տեսակ մետքս իրեղեններ
ձեռք բերված եւրոպական օրինակների նման:
Նրանք պատրաստում են նոյնպէս հիւսնային
խալչաներ, որոնք մինչև անգամ Վ. Պոլսի
մէջ շքեղութեամբ առարկայ են կազմում:

Գիտերիցի շրջակաները լքեն են երեկոյ
հին վանքերի աւերակներով, գետնի տակի շի-
նութիւններով և մինչև անգամ տուններով,
որոնք անցնակացրած եմբատ գետի տակ:
Անգլիական գիտնական Տալլոր մի քանի տարի
այսպէս ապտեղ երկրի պատմական յիշա-
տակարանները ուսումնասիրելու համար: Կա-
յարտ իր հաստ գրել մէջ հայկական ծա-
րարակետութեան մասին յարգանքով է վե-
րաբերվում Հայաստանի հին կուլտուրային,
թէպէտ այդ յարգանքը անգլիական նախկին
դեսպանին չը խանգարեց վայելելիներ և
թիւրք փաշաների դոհ անել հին հայերի
յիշատակարանները և նրանց սերունդին, որ
դեռ կենդանի է իր հայրական կուլտուրայի
աւերակների վրա:

Վ. Պոլսի հայոց ազգային ժողովի քանա-
մեջ տարեգաճքը այստեղ առանձին քիւր-
թեամբ տեղեկացաւ: Բաղմութիւն ծառի աս-
վեցան, որոնց զինուոր միայն այն էր, թէ
երկրի ապագան պէտք է ուսումնարաններով
և իրթութեամբ ձեռք բերվի, որոնց համար
հրաւիրվում էր հասարակական օգնութիւնը
և եւանդը: Հանդիսին ներկայ էին անգլական
եպիսկոպոսը, բողոքութիւն կանայք և անգա-
կան ուսումնարանների մէջ ուսումը աւարտած
օրիորդներ: Նա հիացած էին հայ ժողովրդի
գեղեցկութեամբ, ինչպէս Հայաստանի ա-
մեն անդերում կանայք և աղամարդիկ գրեթէ
բոլորն էլ չէին են, դեմքի ամենականաւոր
գէներով և իրենամեան կոպրոտ աչքերով:
Տղամարդիկը աչքի են ընկնում կանանաւոր
և հսկայական մարմնական կազմվածքով:
Առհասարակ եթէ թիւրքաց արդիւնան հա-
կառակ այստեղի հայերը գիտաւորվին, թիւր-
քերը և քիւրդերը հեշտութեամբ չեն կա-

րող նրանց հետ գործ ունենալ: Մինչև ան-
գամ այժմեան պայմաններ ժամանակ հայ-
րից շատերը բարեկամութեամբ են քիւրդերի
հետ և նրանցից զէնք ստանալով, մասնա-
ցում են նրանց յիշական կոխներին:

Սերբուսի պ. Վիլսոն կուղեորվի Վ. Պոլսի
պ. Կոչնի հրաւերի համեմատ: Գնալու ժա-
մանակ նա այցելեց բոլոր հայ ուսումնարան-
ները և խոստացաւ ուսանողներին իր կաւա-
վարութեանց նրանց համար վերանորոգու-
թիւններ խնդրել: Ներտասարկութեան մի-
ջոցով ժողովուրդի վրա ազդելը և նրա հա-
մակութեան գրաւելը քաղաքականութեան
մի նոր ձև է, որ Հայաստանի մէջ մտցրել է
զեղապետ Վիլսոն:

ԹԻՒՐԻՒՆ

«Միջազգային ընկերութեան» հեռագիրնե-
րից մէկը հաղորդում է հետևեալը:

Պարլամենտի մէջ լքող Կրնիլ յայտնեց,
որ Բ. Կրան պատասխանը չի բողոքական
հարցի վերաբերութեամբ անբաւականա-
ցուցիչ է: Պետութիւնները Բ. Կրանը արվել
պատասխանը քննում են, մինչդեռ կարգա-
դրեցին պատերազմական նաւեր ուղարկել
Բաղդադ, որպէս զի նրանք Նաւթի խնդրի մաս
լինեն: Աւստրիական կառավարութիւնը թոյլ
տուեց պետութիւնների նաւերին Բաղդադ
մասին, որովհետեւ այդ քաղաքը մաս է այն
ավերին, որոնք պէտք է յանձնվեն Չերտոգո-
րիային: Բրիտանական ծովային արվել
հրամանները պատրաստված են և պետու-
թիւններին հաղորդված: Բացի այդ հրա-
մաններից դրանց մոտին եղած գրադութիւն
էլ չուտով կը ներկայացնի պարլամենտին:
Պետութիւնների միաձայն երկրորդ գրութիւ-
նը յուսական սահմանների վերաբերութեամբ
ընդգլծ է, որ Վ. Պոլսի մէջ նորից բանա-
ցութիւններ սկսվին սահմանագծի մասին,
բոյց պատրաստակետութիւն է յայտնում
քննել Բ. Կրան խորանշնիւր առաջարկու-
թիւնը երկիրը թիւրքաց զորքերից մաքրելու
և նրան Յուսաստանին յանձնելու մասին:
Այդ գրութիւնը կը ներկայացնի պարլա-
մենտին: Գնապանները համաձայնեցին մի-
մեանց հետ Հայաստանի մէջ մտցնելի վե-
րանորոգութիւնների գրութեան վերաբերու-
թեամբ: Կարծում են, որ այդ գրութիւնը
աշխատող կը յանձնվի Բ. Կրանը և այնու-
հետեւ կը ներկայացնի պարլամենտին: Մի-
ջազգային մասնագիտովի աշխատանքները բա-
ւականացուցիչ հետեւանքներ ունեցան: Պե-
տութիւնները միաձայն առաջարկում են Բ.
Կրանը այդ օրինագիծը: Կրան մասին ե-
ղած գրադութիւնը չուտով կը ներկայացնի
պարլամենտին:

ԼԷՋԱՍԼՈՍԱՐԻՆԳԻՍ

Լրագիրների մէջ կարգում են հետևեալը:
Պարլամենտի և Կրանիայի փոխադարձ
յարաբերութիւնները վերջին ժամանակնե-
րում նորից իրանց վրա ուշադրութիւն դար-
ձրին: Այդ յարաբերութիւնների ապագայ
լուծման հարցը ամբողջապէս կենտրոնացած
է Եղատ-Լոտարինգիայի վրա: Կարելի է ա-
սել, որ այդ նախագիծը միակ սերմ են
այն խաւ կուրիւրակով, որ ժամանակով արիւ-
նահեղ կուրի առիթ կարող է դառնալ:
Կրանիայի յայ յայ յայ յայ յայ յայ յայ յայ
կարող է բաւականութիւն ստանալ քաղա-
քային թեան աջողութեամբ և պատմու-
թիւնը լաւ հասկանալով, որից երևում է,
թէ պատերազմական բազմի փոփոխապէս մի
ազգութիւնից միայն էր անցնում և շուտ
շուտ չէր վարձատրում արժանաւորներին:
Բայց ուժով խփած նախագիծերի վերադարձ-
ներու անհրաժեշտութիւնը, ամենից շատ ժի-
րդիկների վրէժն առնելու ազգային պար-
տաւորութիւնը Պարլամենտի մէջ նշանաւոր
հիմունք կը լինի պատերազմի, մինչև անգամ
ամենաանպաշտել մարդկերանց համար:
Բայց գլխաւորը Եղատ-Լոտարինգիայի ար-
գարնականութեան արամադրութիւնն է, որ

դեռ նա յիշան հակված է զէպի ծրարութեա-
կամ Կրանիայի: Պարլամենտի ամենաաջող պա-
տերազմի անկարող կը լինի խիլ այդ նա-
հանգիսերը Կրանիայից, եթէ նրանք այս
վերջինի հետ ներքին կապ կանենան և այդ-
պիսի պատերազմ չի էլ սկսի փատի անհե-
րկութեան պատճառով: Կրանիայի անհեղ
պատերազմի էլ նրանք կը հեռանան Կրանիայի-
յից, եթէ անկարելի կը լինի այդ նախագիծերի
մէջ փրօնանցիկ գերմանական ոգին, քանի որ
Եղատ-Լոտարինգիայի ազգաբնակչութիւնը եր-
կու դարերի ընթացքում մեռացել է իր գե-
րմանական ծագումը:

Այդ էր պատճառը, որ երբ Պարլամենտի և
Կրանիայի փոխադարձ յարաբերութիւն-
ները ուշադրութիւն դարձրին իրանց վրա,
Երազական մամուլը շատ կատարութիւններ
տուեց Եղատ-Լոտարինգիայի մասին: Աւելի
շատ խոսվեցաւ այդ նախագիծերի վարչա-
թիւնների անձնական փոփոխութիւնների,
նոյնպէս և նախագիծերի կազմակերպութեան
մասին, որոնք կենտրոնական վարչութիւնից
մեծ սպասում իւր ստացան:

Թէպէտ Եղատ-Լոտարինգիայի ազգային
արամադրութիւնը և նրա համակրութիւնը
զէպի ծրարութեա կամ Կրանիայի չափազանց
հետաքրքիր է իմանալ, բայց այդ գործի հա-
մար ձգմարտ նիւթը չը կան: Տեղական
հետաքրքրութեան հաղորդած բոլոր տեղեկու-
թիւնները նկարված են միակողմանի, Կրան-
սիական կամ գերմանական գոյնով: Եթէ տե-
ղիկութիւնները մինչև անգամ բարեկամարար
էլ են հաղապարհ, սխալմանակալ, նրանք
Կրանիական կամ գերմանական գաղափարնե-
րին նպաստող փաստեր հաւաքածու են: Բա-
ցի այս գերմանական իշխանութեան եւանդոս
ձեռնած ասի ժողովրդական համակրութիւնը
անկարող է յայտնվի, եթէ մինչև անգամ
կարծիքների և խօսքի ազատութիւն էլ լինի:
Այս հանգամանքները ի նկատի ունելով,
պէտք է բաւականապէս Եղատ-Լոտարինգիայի
զարգացած հասարակութեան մտաւոր շարժ-
ման ցոյցերով: Այդ ցոյցերից կարելի է իմա-
նալ, որ յիշեալ հասարակութիւնը, բացի
անհասկանալի, չէ հակված այս, կամ այն կող-
մը: Մինչև այժմ յիշեալ նախագիծերը ան-
բաւական են, որ պատկանում են Կրան-
սիային այն պատճառով, որ Պարլամենտի անկի
հարուստ է և որ գերմանական պետական,
մասնաւոր գիտնական հարկերի ծանրու-
թիւնը հեղահեղ գգալի է դառնում: Բայց
այս անբաւականութիւնը անկարող է ապա-
ստանութիւն ծագեցնել:

Կրանիականութիւնը և գերմանական վար-
չութիւնները այդ նախագիծերի մէջ մինչև
այժմ անաջող հետեւանքներ են ունեցել:
Կրանիական կառավարութիւնը, իրեն փորձ,
նորերում դարձեալ փոփոխեց իր վարչական
ձևերը Եղատ-Լոտարինգիայի վերաբերու-
թեամբ: Կրանիայի անջողկ միայն ու-
ժեղացնել տեղական ամբոնափոխների կու-
սակցութիւնը, որ հեռու մնալով ամեն տե-
սակ քաղաքական հայեացքներից, ձգտում է
որքան կարելի է տեղական վարչական մեծ
անկախութիւն ստանալ: Պարլամենտի
համար այս անխորժ կուսակցութեան գա-
րագումը իրանց էլ չեն մերժում: Այնուա-
մենայնիւ դժուար է պնդել, որ ամբոնու-
միսները Պարլամենտին չեն համակրում:

Այս հանգամանքները ի նկատի ունելով
դժուար է հասկանալ ժողովուրդի ներքին
արամադրութիւնը: Անկարելի է նախատեսել
պատմական հանգամանքների կազմակերպիչը,
բայց հաւանական է, որ Եղատ-Լոտարինգիայի
վրա ամենամեծ ազդեցութիւն կուրենալ
գերմանական պետական ներքին կանքի ըն-
թացքը: Այդ ընթացքը վերջին ժամանակ-
ներում Կրանիայի մէջ չափազանց խոտն
է, իսկ Պարլամենտի մէջ չափազանց որոշ:

ՄԵԶԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԵԶԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

10'ն'0", 26 օգոստոսի: Այսօր փակվեցան
պարլամենտի նիստերը: Կահանա ծառի մէջ
յիշված է Երազական համաձայնութիւնը
արեւելեան խնդրի վերաբերութեամբ և յոյս
է յայտնված, որ զենեալ Վորեստի յայ-
թութիւնը արդէ և պատուաւոր վիճել
այս Արգանիստանի պատերազմին: Պարլա-
մենտի նիստերը փակված կը լինեն մինչև
նոյեմբերի 24:

ՏՄՄՍԿ 26 օգոստոսի: Այսօր մալմանքից
յետոյ Սիրիի համալսարանի զինուոր շի-
նութեան հանդիսաւոր հիմնադրութիւնը
կատարվեցաւ: Սիրիից պապականութիւն և-
կան և բազմաթիւ հեռագիրներ ստացվեցան:

Խաղաղ—հրատարակող ԳԵՂՈՐ ԱՐԲՈՒՆԻ

Типографія А. А. Михайльсона